

SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

CVIČENÍ 4

1/ křížovka

2/ opakování a teorie sociálního a zdravotního pojištění

3/ praktické příklady

ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

Platba je povinná:

- pro všechny osoby, které mají **trvalé bydliště v ČR**
- pro osoby, které nemají trvalý pobyt na území ČR, pokud mají **pracovní právní vztah se zaměstnavatelem se sídlem v ČR**

Konečná výše odvodu pojištění se v případě nutnosti zaokrouhluje na koruny nahoru.

PLÁTCI A POPLATNÍCI ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

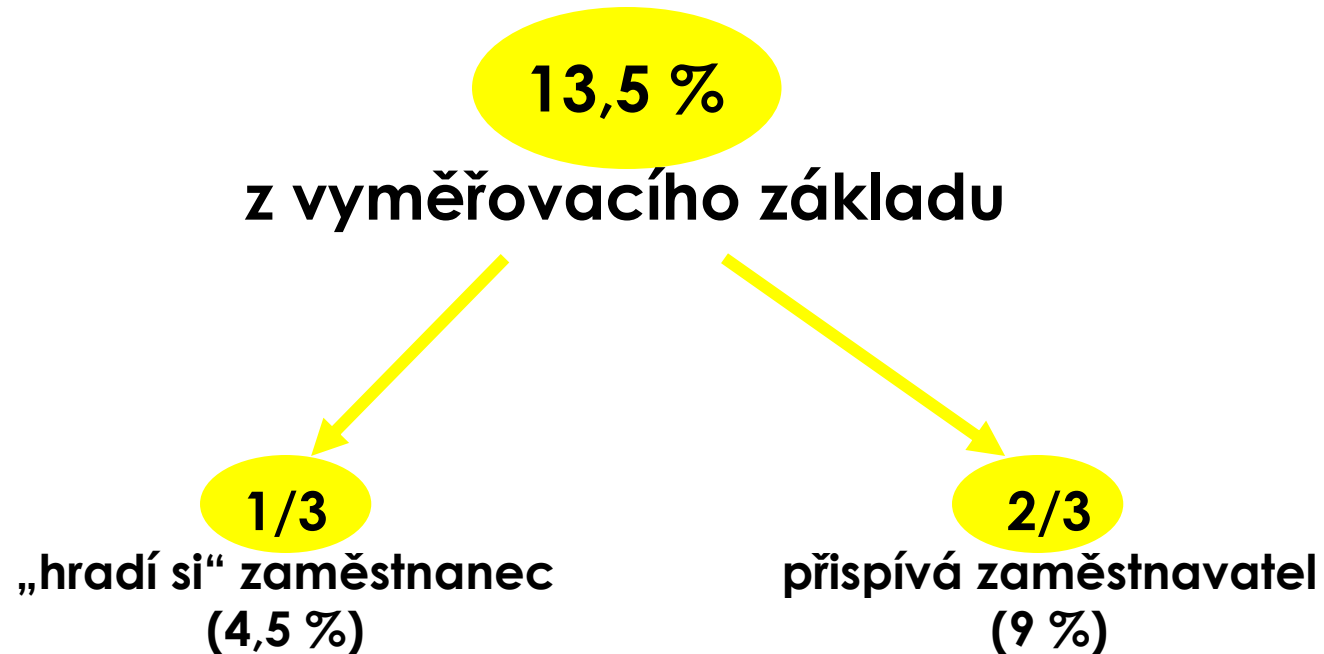
- 1. zaměstnavatelé a zaměstnanci**
- 2. osoby samostatně výdělečně činné**
- 3. stát**
- 4. osoby bez zdanitelných příjmů**

1. ZAMĚSTNANCI

Vyměřovací základ = měsíční úhrn příjmů zúčtovaných zaměstnavatelem s výjimkou např. těchto příjmů (nezapočitatelné příjmy):

- a) náhrady poskytované zaměstnancům v souvislosti s výkonem zaměstnání
- b) náhrady škody
- c) odstupné
- d) odměny za vynálezy a zlepšovací návrhy

SAZBA ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu 20000 Kč měsíčně. Jakou částku strhává zaměstnavatel na zálohu na daň z příjmu a na zdravotní pojištění svému zaměstnanci, a jakou platí zaměstnavatel? Jaká je čistá mzda zaměstnance?
Záloha na daň z příjmu? Čistá mzda? ZP zaměstnanec a zaměstnavatel?

ŘEŠENÍ:

Výpočet zálohy na daň:

$$20000 * 0,15 \text{ (výpočet ZD)} = 3000 \text{ Kč}$$

$$3000 - 2570 = 430 \text{ Kč}$$

$$\text{ČM} = 20000 - 430 - 2320 \text{ (11,6 \% z HM)} = \mathbf{17250,- \text{ Kč}}$$

Výpočet odvodu zdravotního pojištění:

$$\text{ZP} = \mathbf{13,5 \%} \text{ z HM} = 20000 * 0,135 = \mathbf{2700,- \text{ Kč}}$$

z toho **1/3** sazby představuje „**vlastní odvod zaměstnance**“: 4,5 % z HM tedy $20000 * 0,045 = \mathbf{900,- \text{ Kč}}$

Z toho **2/3** sazby přispívá zaměstnavatel: 9 % z HM tedy $20000 * 0,09 = \mathbf{1800,- \text{ Kč}}$

→ dohromady ZP: $\mathbf{900 + 1800 = 2700,- \text{ Kč}}$

ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ - MINIMÁLNÍ A MAXIMÁLNÍ VYMĚŘOVACÍ ZÁKLAD

Minimální vyměřovací základ:

- je tvořen minimální mzdou, která je v roce 2024 ve výši **18900,- Kč** → minimální odvod:
 $18900 * 0,135 = 2551,6 \sim \mathbf{2552,- Kč}$
- pokud je hrubá mzda zaměstnance nižší než minimální mzda, musí si ZP zaměstnanec doplatit sám prostřednictvím zaměstnavatele – viz další snímek (výjimkou jsou osoby, za které ZP hradí stát)

Maximální vyměřovací základ:

zrušen v roce 2013 na období 2013-2015, toto zrušení platí až doposud.

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu **8000,- Kč**. Jakou částku strhává zaměstnavatel zaměstnanci na zdravotní pojištění?

ŘEŠENÍ DOPLATKU DO MINIMÁLNÍ VÝŠE ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ:

ZP: ..... % z HM =

zaměstnanec: ..... % z HM = ... Kč

zaměstnavatel: ..... % z HM = ... Kč

dohromady ZP: ..... + ... = ... Kč

DOPOČET do minimálního vyměřovacího základu, které provede zaměstnavatel, když je hrubá mzda nižší než minimální mzda:

2552 - ..... = ... **Kč**

Na ZP zaměstnavatel zaměstnanci strhává z jeho HM celkem ..... + ... = ... Kč.

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu **8000,- Kč**. Jakou částku strhává zaměstnavatel zaměstnanci na zdravotní pojištění?

ŘEŠENÍ DOPLATKU DO MINIMÁLNÍ VÝŠE ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ:

ZP: $13,5 \% \text{ z HM} = 8000 * 0,135 = \mathbf{1080,- Kč}$

zaměstnanec: $4,5 \% \text{ z HM} = 8000 * 0,045 = \mathbf{360,- Kč}$

zaměstnavatel: $9 \% \text{ z HM} = 8000 * 0,09 = \mathbf{720,- Kč}$

dohromady ZP: $360 + 720 = \mathbf{1080,- Kč}$

DOPOČET do minimálního vyměřovacího základu, které provede zaměstnavatel, když je hrubá mzda nižší než minimální mzda:

$\mathbf{2552} - 1080 = \mathbf{1472,- Kč}$

Na ZP zaměstnavatel zaměstnanci strhává z jeho HM celkem $\mathbf{360} + \mathbf{1472} = \mathbf{1832,- Kč}$.

2. OSVČ

- nutná registrace u své zdravotní pojišťovny do **8. dne** od **zahájení činnosti**
- zdravotní pojištění se platí v **měsíčních zálohách** vždy do 8. dne následujícího měsíce
- **vyměřovací základ: 50 %** ze **základu daně** (příjmy - výdaje)
- **sazba** zdravotního pojištění: **13,5 %**
- **minimální vyměřovací základ** odvozen z **průměrné měsíční mzdy: 43967 * 0.50 ~ 21984,- Kč**
→ minimální výše zdravotního pojištění (pro rok 2024): $21984 * 0,135 \sim 2968,- \text{ Kč}$ měsíčně
- **maximální vyměřovací základ** není stanoven

Oznámení o výši příjmů a výdajů a platba ZP zdravotní pojišťovně:

- nutno vyplnit a dodat tiskopis **PŘEHLED O PŘÍJMECH A VÝDAJÍCH (dále Přehled)**, kde spočítá svoji povinnost ročního ZP a měsíční zálohy na další období. Tiskopis odevzdává do **1 měsíce** po termínu **podání daňového přiznání**.

3. STÁT

- **děti**
- **důchodci**
- osoby na **rodičovské dovolené**
- osoby registrované na **úřadu práce**
- **vojáci**
- **vězni**
- **důchodci**, kteří nesplňují podmínky k přiznání důchodu
- osoby pečující o **1 dítě do 7 let a více do 15 let**

vyměřovací základ: 15440,- Kč

(podle zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, vyměřovací základ záleží na výši průměrné mzdy a tu stanoví nařízení vlády č. 356/2021 Sb.)

sazba: 13,5 %

$15440 * 0,135 = 2085,- \text{ Kč}$ (částka, kterou Ministerstvo financí hradí pojišťovnám za osoby uvedené v těchto skupinách)

4. OSOBY BEZ ZDANITELNÝCH PŘÍJMŮ

Ten, kdo nemá příjmy ze zaměstnání či podnikání, ani není podporován státem, musí si zdravotní pojištění hradit sám (např. ženy v domácnosti, zaměstnanci pracující na DPP či DPČ, studenti starší 26 let, osoby pracující v cizině, atd.).

Vyměřovací základ: odvozen z minimální mzdy 18900,- Kč

Sazba: 13,5 %

Výše měsíčního odvodu zdravotního pojištění: $18900 * 0,135 \sim 2552,- \text{ Kč}$

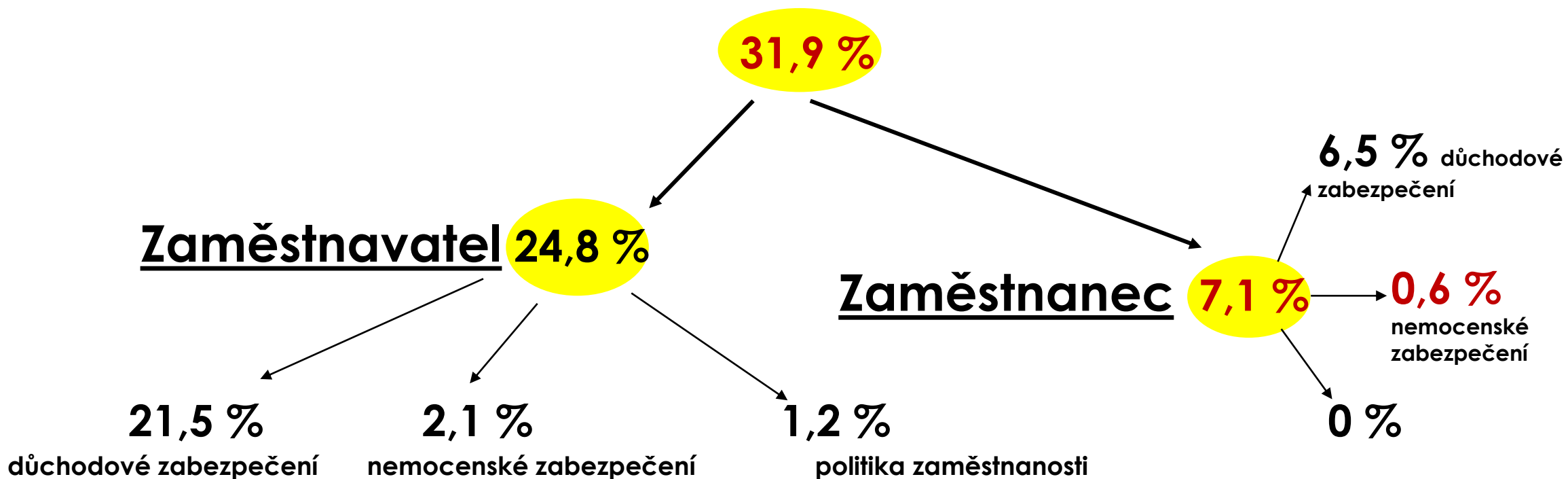
SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

- **důchodové zabezpečení** - **starobní důchody**, vdovské či sirotčí důchody
- **nemocenské zabezpečení** - **nemocenská**, peněžitá pomoc v mateřství (**mateřská**), vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, otcovská, ošetřování člena rodiny
- **příspěvek** na státní **politiku zaměstnanosti** - podpora v nezaměstnanosti, rekvalifikace

Plátcí a poplatníci sociálního pojištění:

1. zaměstnanci a zaměstnavatelé
2. OSVČ (hlavní a vedlejší)
3. osoby účastné dobrovolného důchodového zabezpečení

1. ZAMĚŠTNANCI A ZAMĚŠTNAVATELÉ

Zaměstnanec má pravidelnou hrubou měsíční mzdu **10000 Kč**.
Jaké sociální pojištění mu strhává zaměstnavatel?

SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Vyměřovacím základem je v případě zaměstnanců jejich hrubá měsíční mzda (stejně jako je tomu u zdravotního pojištění).

vlastní „**odvod zaměstnance**“: $10000 * 0,071 = 710,- \text{ Kč}$

příspěvek zaměstnavatele: $10000 * 0,248 = 2480,- \text{ Kč}$

celková výše odvodu: $710 + 2480 = 3190,- \text{ Kč}$

Př. Zaměstnanec má uzavřen pracovní poměr na dobu neurčitou se zkrácenou pracovní dobou a měsíčním výdělkem **6000,- Kč**. Jak vysoké budou v tomto případě odvody zdravotního a sociálního pojištění?

Hrubá mzda = 6000,- Kč

Zdravotní pojištění:

Sociální pojištění:

Př. Zaměstnanec má uzavřen pracovní poměr na dobu neurčitou se zkrácenou pracovní dobou a měsíčním výdělkem **6000,- Kč**. Jak vysoké budou v tomto případě odvody zdravotního a sociálního pojištění?

Zdravotní pojištění

- zaměstnavatel: $6000 * 0,090 = 540,-$ Kč
- zaměstnanec: $6000 * 0,045 = 270,-$ Kč
- dopočet do minimální výše odvodu zdravotního pojištění: **2552** - 540 - 270 = 1742,- Kč

Zaměstnanec má velmi nízký příjem, ale i tak musí odvést zdravotní pojištění v minimální výši **2552,- Kč**. Celkový odvod zaměstnance bude tedy v tomto případě **2012,- Kč** (270,- Kč + doplatek 1742,- Kč).

Sociální pojištění

- zaměstnavatel: $6000 * 0,248 = 1488,-$ Kč
- zaměstnanec: $6000 * 0,071 = 426,-$ Kč
- celkem odvedeno: $1488 + 426 = 1914,-$ Kč (minimální výše odvodu není v případě sociálního pojištění stanovena).

ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ - zaměstnanci

OPAKOVÁNÍ:

Př. 1:

Zaměstnanec pracoval v lednu na dohodu o provedení práce a vydělal si za tento měsíc **9900,- Kč**. U svého zaměstnavatele **nepodepsal** formulář **Prohlášení** a jiného zaměstnavatele nemá. **Jaká byla jeho čistá mzda za tento měsíc?**

Př. 2:

Student si sjednal práci na dohodu o pracovní činnosti a podepsal formulář Prohlášení. Za měsíc září dostal hrubou mzdu **5000,- Kč**. **Jaká byla jeho čistá mzda?**

Zaměstnanec pracoval v lednu na dohodu o provedení práce a vydělal si za tento měsíc **9900 Kč**. U svého zaměstnavatele **nepodepsal** formulář **Prohlášení** a jiného zaměstnavatele nemá. **Jaká byla jeho čistá mzda za tento měsíc?**

Výpočet:

- **základ daně:** 9900,- Kč
- **záloha na daň:** $9900 * 0,15 = 1485$ Kč (záloha na daň)
- **čistá mzda** = $9900 - 1485 = \mathbf{8415,- Kč}$

Zaměstnanec si dále musí sám zaplatit zdravotní pojištění. Jako tzv. osoba bez zdanitelných příjmů odvede v tomto případě **2552,- Kč** ($18900 \times 0,135 = 2552$).

Student si sjednal práci na **dohodu o pracovní činnosti** a **podepsal** formulář **Prohlášení**. Za měsíc září dostal hrubou mzdu **5000,- Kč**. **Jaká byla jeho čistá mzda?**

Výpočet:

- **základ daně:** 5000,- Kč
- **záloha na daň:** $5000 \times 0,15 = 750 - 2570 = -1820 = 0$
- **čistá mzda:** $5000 - 0 - 580 = \mathbf{4420,- Kč}$

Jedná se o dohodu o pracovní činnosti s příjmem vyšším než je limit (4000,- Kč), proto je v tomto případě nutné odvádět také zdravotní a sociální pojištění.

2. OSVČ

- povinnost **ohlášení zahájení činnosti OSVČ** – nutno informovat Okresní správu sociálního zabezpečení (**OSSZ**) a to nejpozději do **osmého dne** kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla tato činnost zahájena.
- vyměřovací základ je **50 %** z rozdílu mezi příjmy (P) a výdaji (V)
- platba **nemocenského zabezpečení OSVČ** je **dobrovolná**
- **sazba** sociálního pojištění aplikovaná na vyměřovací základ je **31,3 %** (v případě, že se podnikatel rozhodne **neplatit nemocenské zabezpečení** bude sazba pouze **29,2 %**).

ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ - OSVČ

Podnikatelé (OSVČ) mají povinnost ohlášení zahájení činnosti u **zdravotní pojišťovny** (do **8 dnů** od zahájení) a **OSSZ** (do **8. dne měsíce**, který **následuje měsíc zahájení činnosti**).

- **sociální i zdravotní pojištění** se platí v **měsíčních zálohách**
- v prvním roce podnikání podnikatel platí zálohy podle **minimálního vyměřovacího základu** vycházejícího z **průměrné mzdy** (50% z průměrné mzdy 43967,- Kč × sazba pojištění)
- po skončení zdaňovacího období (do konce března) podá podnikatel **daňové přiznání** a vypočítá **daňový základ**, který uvede do **tiskopisu Přehled o příjmech a výdajích (Přehled)**
- podnikatel podá **Přehled** (do konce dubna) zdravotní pojišťovně a OSSZ, v tiskopisu vypočítá reálnou roční povinnost platby zdravotního a sociálního pojištění za předchozí zdaňovací období
- na základě těchto výpočtů si současně stanoví výši záloh, pro následující zdaňovací období (celkový roční úhrn pojištění vydělí počtem měsíců, ve kterých v předchozím zdaňovacím období provozoval svoji činnost)

ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ - OSVČ

Shrnutí:

- **vyměřovací základ pro platbu zdravotního a sociálního pojištění: 50 %** ze základu daně, tzn. rozdílu mezi příjmy a výdaji za dané období
- **sazba zdravotního pojištění: 13,5 %**
- **sazba sociálního pojištění: 31,9 %** (29,2 % v případě, že si neplatí nemocenské zabezpečení)

Modelový příklad – OSVČ:

Veterinární lékař, provozující soukromou praxi dosáhl za rok 2023 **příjmů** v celkové výši **860000,- Kč**, zatímco jeho **výdaje** činily **250000,- Kč**.

- 1) Jaká je reálná výše **daně z příjmu** tohoto podnikatele **za rok 2023**?
- 2) Kolik měl ve stejném období zaplatit na **zdravotním pojištění**?
- 3) Zjistěte případný **nedoplatek/přeplatek** na **zdravotním pojištění**, odvedl-li lékař během roku 2023 na zálohách celkem **31524,- Kč**.
- 4) Vypočítejte výši **záloh zdravotního** a **sociálního pojištění** pro rok 2024.

Modelový příklad – OSVČ:

1) Daň z příjmu za rok 2023:

příjmy = 860000,- Kč

výdaje = 250000,- Kč

základ daně = 860000 - 250000 = 610000,- Kč → **daň z příjmu** za rok 2023 = 610000 * 0,15 = 91500 - 30840 = **60660,- Kč**

2) Vyměřovací základ pro sociální a zdravotní pojištění (~50 % ze základu daně): 610000 * 0,50 = 305000,- Kč → na zdravotním pojištění za 2023 měl odvést = 305000 * 0,135 = **41175,- Kč**

3) Zjištění nedoplatku zdravotního pojištění:

Během roku 2023 podnikatel na zálohách zaplatil **31524,- Kč** a je tedy třeba vyrovnat nedoplatek **9651,- Kč** (41175 - 31524 = 9651,-Kč)

4) Výpočet výše záloh pojištění pro rok 2024:

➤ **zdravotní pojištění:** 41175/12 = 3431,25 ~ **3432,- Kč**

➤ **sociální pojištění:** 305000 * **0,319** = **97295,- Kč** → záloha na 2024 = 97295/12 = 8107,92 ~ **8108,- Kč**

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST